

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра архітектури та дизайну

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до кваліфікаційної роботи

на тему: «МОВА СИМВОЛІВ: СТВОРЕННЯ АВТОРСЬКОГО ШРИФТУ
«ХРЕСТИК» НА ОСНОВІ ТРАДИЦІЙНИХ УКРАЇНСЬКИХ ОРНАМЕНТІВ»

Студента(-ки) ____ курсу групи

спеціальності 022 «Дизайн»

ОПП «Графічний дизайн»

(прізвище , ім'я, по батькові)

Керівник: _____

(вчені ступінь і звання, прізвище, ім'я, по батькові)

Рецензент: _____

(вчені ступінь і звання, прізвище, ім'я, по батькові)

Кількість балів: _____

Оцінка: ECTS _____

Національна шкала _____

Тернопіль – ЗУНУ

2025

АНОТАЦІЯ

Кваліфікаційна робота присвячена створенню авторського декоративного шрифту на основі традиційних українських орнаментів. Тема роботи - «Мова символів: створення шрифтів на основі традиційних українських орнаментів». Актуальність дослідження зумовлена зростаючим інтересом до української культурної спадщини та необхідністю її переосмислення засобами сучасного графічного дизайну. Використання національних мотивів у типографіці сприяє формуванню впізнаваної візуальної ідентичності та відкриває нові можливості для популяризації українського мистецтва в цифровому середовищі.

Метою роботи є розробка декоративного кириличного шрифту, в основі якого лежать традиційні орнаментальні мотиви української вишивки. Для досягнення поставленої мети було проведено аналіз сучасної української типографіки та етнодизайну, досліджено особливості народної орнаментики, розглянуто символіку окремих декоративних елементів та проаналізовано приклади використання етнічних мотивів у графічному дизайні.

У процесі виконання роботи було створено авторську гарнітуру, що складається з великих літер українського алфавіту та апострофа. Формотворення символів базується на використанні геометричних мотивів української вишивки, серед яких ромби, ламані лінії, симетричні композиції та спіральні елементи. Важливу роль у створенні художнього образу відіграла стилізація літер під техніку вишивки хрестиком, що дозволило сформувати виразний зв'язок між шрифтом та традиційним українським декоративним мистецтвом.

Розробка гарнітури здійснювалася з використанням модульного принципу побудови та сучасних цифрових інструментів. На початкових етапах було виконано пошук референсів і створено пошукові ескізи символів. Подальше опрацювання літер відбувалося у програмі Adobe Illustrator, що дозволило

сформувати векторну структуру шрифту та забезпечити його адаптацію до різних способів використання.

Практичне значення роботи полягає у можливості застосування створеного шрифту в різних сферах графічного дизайну. Гарнітура може використовуватися під час розробки логотипів, афіш, плакатів, елементів брендингу, сувенірної продукції, дизайну одягу, поліграфічних виробів та цифрових медіа. Шрифт орієнтований на створення виразного візуального образу та підкреслення української культурної ідентичності в сучасному дизайнерському середовищі.

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Робота містить ілюстративний матеріал, який демонструє етапи створення шрифту, приклади використання орнаментальних мотивів та варіанти практичного застосування розробленої гарнітури.

Ключові слова: шрифт, типографіка, графічний дизайн, українська вишивка, орнамент, етнодизайн, декоративна гарнітура, українська культура, векторна графіка, формотворення.

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ ТА ТЕМИ

1.1. Аналіз сучасного стану української типографіки та етнодизайну

1.2. Традиційні українські орнаменти як основа формотворення шрифту

РОЗДІЛ 2. КОНЦЕПЦІЯ ФОРМОТВОРЕННЯ

2.1. Пошук та обґрунтування змісту образу

2.2. Характеристика аналогів та прототипів

2.2.1. Аналіз аналога №1 - шрифт «Volja»

2.2.2. Аналіз аналога №2 - шрифт «Rutenia»

2.2.3. Аналіз аналога №3 - шрифт «Kobzar KS»

2.3. Художньо-графічна пропозиція

РОЗДІЛ 3. ОПИС ОБ'ЄКТА ПРОЄКТУВАННЯ

3.1. Складові частини об'єкта проєктування

3.2. Способи втілення концепції формотворення

3.2.1. Художньо-графічні особливості

3.2.2. Композиційна побудова

3.2.3. Образно-стилістичні ознаки

3.2.4. Споживчі якості

3.3. Матеріали та технологічне забезпечення створення шрифту

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

ВСТУП

Українська культура має багату візуальну спадщину, важливе місце в якій займають народна вишивка та орнаментальне мистецтво. Протягом багатьох століть орнаменти використовувалися не лише як декоративні елементи, а й як носії символів, традицій та культурних смислів. Навіть сьогодні вони залишаються впізнаваною складовою української ідентичності та продовжують надихати митців і дизайнерів на створення нових візуальних рішень.

Останніми роками в українському графічному дизайні помітно зріс інтерес до переосмислення національної культурної спадщини. Традиційні орнаменти дедалі частіше використовуються у брендингу, поліграфії, дизайні одягу та цифрових медіа. Водночас особливу увагу привертає шрифтовий дизайн, адже саме через форму літер можна не лише передавати інформацію, а й формувати певний настрій, викликати асоціації та підкреслювати культурний контекст.

Актуальність теми полягає у зростаючій потребі створення сучасних візуальних продуктів, які поєднують національну самобутність із актуальними дизайнерськими підходами. Використання українських орнаментів у шрифтовому проєктуванні відкриває нові можливості для популяризації культурної спадщини та її адаптації до сучасного інформаційного середовища.

Метою кваліфікаційної роботи є створення авторського декоративного кириличного шрифту на основі традиційних українських орнаментів із використанням елементів народної вишивки та принципів сучасної типографіки.

Для досягнення поставленої мети було визначено такі завдання:

- дослідити особливості української орнаментики та символіку основних декоративних елементів;
- проаналізувати сучасні тенденції використання етнічних мотивів у графічному дизайні та типографіці;

- розглянути аналоги та прототипи декоративних шрифтів;
- сформулювати концепцію авторського шрифту;
- розробити систему символів на основі орнаментальних мотивів української вишивки;
- підготувати візуалізації та приклади практичного застосування створеної гарнітури.

Об'єктом дослідження є декоративні шрифти, створені на основі етнокультурних візуальних мотивів.

Предметом дослідження виступають принципи формотворення шрифту на основі традиційних українських орнаментів.

Під час виконання роботи було використано методи аналізу літературних та візуальних джерел, порівняння аналогів, художньо-графічного моделювання, стилізації та цифрового проектування.

Основою художнього рішення стали геометричні мотиви української вишивки, адаптовані до конструкції літер та стилізовані під техніку вишивки хрестиком. У процесі роботи особлива увага приділялася збереженню характерних рис традиційних орнаментів, пошуку цілісного образу гарнітури та створенню впізнаваної системи символів.

Практична цінність роботи полягає у можливості використання створеного шрифту в різних напрямках графічного дизайну. Гарнітура може застосовуватися під час розробки логотипів, афіш, рекламної продукції, сувенірів, дизайну одягу, культурних проєктів та цифрового контенту. Крім того, проєкт демонструє один із можливих способів інтеграції української культурної спадщини у сучасне візуальне середовище.

РОЗДІЛ 1. ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ ТА ТЕМИ

1.1 Аналіз сучасного стану української типографіки та етнодизайну

Сучасний графічний дизайн в Україні активно звертається до національної культурної спадщини та традиційного мистецтва. Особливо помітною ця тенденція стала в останні роки, коли українська візуальна культура почала формувати власну впізнавану айдентику через переосмислення народних символів, орнаментів та декоративних елементів. Одним із важливих напрямків такого переосмислення стало створення авторських шрифтів на основі етнічних мотивів.

Шрифт у сучасному дизайні виконує не лише інформаційну функцію, але й стає носієм емоційного та культурного змісту. Через форму літер можна передавати атмосферу, історичний контекст та асоціації, пов'язані з певною культурою. Саме тому сьогодні дедалі частіше дизайнери звертаються до створення декоративних гарнітур, які поєднують сучасні цифрові технології з традиційними художніми формами.

Важливе місце в українському етнодизайні займає народна вишивка. Орнаменти української вишивки формувалися протягом багатьох століть та стали частиною національної культурної ідентичності. Геометричні орнаменти є одними з найдавніших елементів українського декоративного мистецтва. Вони складаються з ритмічного повторення геометричних форм, ліній, ромбів, хрестів, спіралей та інших символів, які мають не лише декоративне, але й символічне значення.

У сучасному дизайні українські орнаменти часто використовуються у брендингу, поліграфії, дизайні одягу, упаковки та цифрових медіа. Водночас саме типографіка дозволяє найбільш цікаво поєднувати декоративність орнаменту та функціональність графічного елементу. Створення шрифтів на основі орнаментальних форм дає можливість адаптувати традиційне мистецтво до сучасного візуального середовища та зробити його актуальним для нових форматів комунікації.

Особливе значення в українській орнаментиці мають геометричні мотиви. Вони зустрічаються у вишивці практично всіх регіонів України та вважаються одними з найдавніших елементів народного мистецтва. Дослідники зазначають, що геометричний орнамент є характерною ознакою орнаментики східних слов'ян та має глибокий зв'язок із давніми символічними системами.

Одним із найбільш поширених елементів української вишивки є спіраль. У народному мистецтві вона символізує рух, розвиток, безперервність життя та зв'язок поколінь. Подібні мотиви зустрічалися ще у трипільській культурі та збереглися у декоративному мистецтві до сьогодні. Саме тому використання спіралеподібних елементів у шрифті допомагає підкреслити зв'язок між сучасною типографікою та історичною культурною спадщиною України.

В українській вишивці також важливе значення мають кольори. Найпоширенішими є червоний та чорний кольори. Червоний традиційно асоціюється з життям, енергією, любов'ю та захистом, тоді як чорний символізує землю, стабільність та пам'ять поколінь. Саме поєднання цих кольорів стало основою колористичного рішення багатьох традиційних українських вишиванок та вплинуло на візуальне сприйняття створеного шрифту.

Сучасна українська типографіка все частіше поєднує декоративність із цифровими технологіями. Використання векторної графіки, модульних сіток та цифрових інструментів дозволяє створювати складні орнаментальні форми та адаптувати їх до сучасного середовища. Завдяки цьому авторські декоративні шрифти можуть використовуватись не лише у друкованій продукції, але й у вебдизайні, рекламі, айдентиці та цифрових платформах.

Таким чином, сучасний розвиток українського графічного дизайну створює сприятливі умови для поєднання народної орнаментики та сучасної типографіки. Використання традиційних мотивів у створенні шрифту дозволяє не лише формувати оригінальну візуальну мову, але й сприяє популяризації української культурної спадщини у сучасному середовищі.

1.2 Традиційні українські орнаменти як основа формотворення шрифту

Українська вишивка є одним із найяскравіших проявів народного декоративного мистецтва. Протягом століть вона виконувала не лише естетичну функцію, а й слугувала носієм символів, вірувань та уявлень про навколишній світ. Орнаменти, що прикрашали одяг, рушники та предмети побуту, передавалися з покоління в покоління, поступово формуючи унікальну візуальну мову, яка залишається впізнаваною й сьогодні.

Особливе місце в українській орнаментиці займають геометричні мотиви. Саме вони вважаються одними з найдавніших елементів народного мистецтва та зустрічаються у вишивці майже всіх регіонів України. Найчастіше використовувалися ромби, хрести, ламані лінії, зигзаги, кола та спіралі. Попри зовнішню простоту, кожен із цих елементів мав певне символічне значення та був частиною складної декоративної системи (рис. 1.3).

Рис. 1.3 - Геометричні орнаменти української вишивки

Одним із найпоширеніших символів є ромб. У традиційній культурі він пов'язувався із землею, родючістю та добробутом. У різних регіонах України ромб міг доповнюватися крапками, лініями або іншими деталями, завдяки чому виникала велика кількість його варіацій. Не менш поширеним був хрест, який вважався символом захисту та гармонії. Такі мотиви часто ставали основою цілих орнаментальних композицій.

Окремої уваги заслуговує спіральний мотив. Його можна зустріти як у вишивці, так і в інших видах декоративного мистецтва. Спіраль традиційно асоціюється з рухом, розвитком і безперервністю життя. Дослідники вбачають подібні форми ще в пам'ятках трипільської культури, що свідчить про давнє походження цього символу. Саме тому спіраль стала одним із ключових елементів при формуванні художнього образу авторського шрифту, адже вона дозволяє поєднати сучасну графіку з історичною традицією.

Важливою особливістю українських орнаментів є їхня побудова на основі ритму та повторення. Окремі елементи багаторазово повторюються, утворюючи цілісну композицію. Такий принцип організації форми близький і до шрифтового проєктування, де єдність гарнітури досягається через повторення характерних деталей у різних символах. Саме ця схожість між орнаментом і типографікою стала одним із головних чинників, які вплинули на вибір напрямку проєктування.

Крім форми, важливу роль у сприйнятті української вишивки відіграє колір. Найбільш упізнаваним є поєднання червоного та чорного. У народній традиції червоний колір пов'язувався з життям, енергією та любов'ю, тоді як чорний символізував землю, стійкість і пам'ять про попередні покоління. Саме тому така кольорова гама й сьогодні залишається однією з найхарактерніших ознак українського декоративного мистецтва (рис. 1.4).

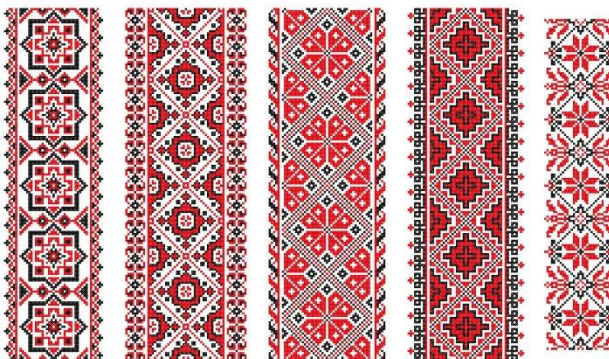

Рис. 1.4 - Приклади орнаментальних мотивів у традиційній українській вишивці

Звернення до української орнаментики під час створення шрифту дозволяє не лише використати окремі декоративні елементи, а й запозичити сам принцип формотворення. Геометричні мотиви, симетрія, ритмічне повторення та модульність стали основою побудови багатьох символів авторської гарнітури. У результаті орнамент виступає не як додаткова прикраса літер, а як невід'ємна частина їхньої конструкції.

Таким чином, традиційні українські орнаменти стали важливим джерелом формотворення під час розробки шрифту. Використання характерних геометричних мотивів, символічних елементів та принципів побудови орнаментальних композицій дозволило сформувавши гарнітуру, яка зберігає зв'язок із національною культурною спадщиною та водночас відповідає вимогам сучасного графічного дизайну.

РОЗДІЛ 2. КОНЦЕПЦІЯ ФОРМОТВОРЕННЯ ШРИФТУ

2.1 Пошук та обґрунтування змісту образу

Основою проєкту стало прагнення поєднати характерні риси української вишивки з можливостями сучасної декоративної типографіки. Під час розробки шрифту важливо було створити не просто набір літер, а цілісний візуальний образ, який би викликав асоціації з українською культурою та народним мистецтвом уже з першого погляду.

Пошук художнього рішення розпочався з вивчення традиційних українських орнаментів. Було проаналізовано велику кількість зразків вишивки з різних регіонів України, що дало змогу простежити спільні риси та характерні особливості орнаментальних композицій. Найбільшу увагу привернули геометричні мотиви, оскільки саме вони виявилися найбільш придатними для інтеграції в конструкцію літер. Серед них особливе значення мали ромби, хрести, ламані лінії та спіралі, які часто зустрічаються в українській орнаментиці та формують її впізнаваний характер (рис. 2.1).

Рис. 2.1 - Референси українських орнаментів, використані під час розробки шрифту

Одним із головних завдань стало відтворення враження ручної вишивки. Саме тому було обрано модульний принцип побудови символів. Форми літер створювалися таким чином, щоб нагадувати структуру орнаменту, виконаного

технікою хрестика. Такий підхід дозволив не лише стилізувати шрифт під вишивку, а й підкреслити його зв'язок із традиційним народним мистецтвом.

Особливе місце у формуванні образу посів спіральний мотив. Першою створеною літерою стала буква «С», під час роботи над якою з'явився елемент спіралі. Надалі він почав повторюватися і в інших символах гарнітури, поступово перетворившись на одну з її найбільш упізнаваних ознак. У традиційній символіці спіраль асоціюється з рухом, розвитком, безперервністю життя та зв'язком поколінь. Використання цього елемента дозволило надати шрифту більш виразного характеру та посилити його образну складову (рис. 2.2).

Рис. 2.2 - Приклади використання спірального мотиву в декоративному мистецтві

Під час роботи над формою літер особлива увага приділялася співвідношенню декоративності та читабельності. Орнаментальні елементи надають символам індивідуальності, проте їхня надмірна кількість могла б ускладнити сприйняття тексту. Саме тому окремі деталі неодноразово коригувалися та спрощувалися. У результаті було сформовано гарнітуру, яка зберігає декоративний характер, але водночас дозволяє без труднощів розпізнавати літери.

При формуванні окремих символів також враховувалася символіка традиційних орнаментів. У конструкції літер простежуються форми ромба та хреста, які є одними з найпоширеніших елементів української вишивки. Ромб традиційно пов'язують із землею, добробутом і родючістю, тоді як хрест

вважається символом захисту та гармонії. Використання таких мотивів дозволило посилити зв'язок шрифту з національною культурною традицією.

Важливу роль у формуванні образу відіграло і колірне рішення. Для презентації шрифту було обрано поєднання червоного та чорного кольорів, яке є одним із найхарактерніших для української вишивки. Червоний колір асоціюється з життєвою енергією, любов'ю та силою, а чорний - зі стабільністю, землею та пам'яттю поколінь. Водночас гарнітура не обмежується лише цією кольоровою гамою та може використовуватися в різних дизайнерських рішеннях залежно від поставленого завдання.

Таким чином, зміст образу сформувався на основі поєднання традиційної української орнаментики, естетики вишивки хрестиком та сучасних принципів шрифтового дизайну. Результатом цього пошуку став декоративний шрифт із виразним етнічним характером, який зберігає зв'язок із культурною спадщиною та водночас відповідає вимогам сучасного візуального середовища.

2.2 Характеристика аналогів та прототипів

Розробка будь-якого шрифту потребує попереднього вивчення існуючих аналогів та прикладів використання подібних візуальних рішень. Аналіз уже створених гарнітур дозволяє краще зрозуміти принципи формотворення, особливості побудови символів та способи інтеграції декоративних елементів у структуру літер. Крім того, дослідження аналогів допомагає визначити власний напрямок проектування та уникнути повторення вже існуючих рішень.

Важливе місце у розвитку української шрифтової культури посідає творчість Георгія Нарбута, якого вважають одним із засновників національної графічної традиції. У своїх роботах він майстерно поєднував історичні джерела, народне мистецтво та авторське бачення форми. Характерними рисами його творчості стали декоративність, увага до деталей та використання елементів української орнаментики. Досвід Нарбута демонструє, що національні мотиви

можуть органічно існувати в сучасному графічному середовищі, не втрачаючи власної автентичності.

Сучасна українська типографіка також активно звертається до етнічних мотивів. Багато дизайнерів використовують орнаменти, каліграфічні форми або стилізацію під народне мистецтво для створення оригінальних декоративних гарнітур. Водночас аналіз існуючих робіт показує, що надмірна кількість декоративних елементів нерідко негативно впливає на читабельність тексту. З іншого боку, надто стримане використання етнічних мотивів може зменшувати виразність художнього образу. Саме тому одним із ключових завдань стало пошук балансу між декоративністю та функціональністю майбутнього шрифту.

Окрему увагу було приділено прикладам використання української орнаментики в сучасному брендингу, поліграфії та дизайні одягу. У багатьох проєктах традиційні орнаменти застосовуються як елемент візуальної ідентифікації, що дозволяє підкреслити зв'язок із національною культурою та сформувати впізнаваний образ бренду. Такий підхід підтверджує актуальність використання етнічних мотивів у сучасному графічному дизайні.

Під час аналізу аналогів основна увага приділялася художньо-графічним особливостям, композиційній побудові, образному наповненню та функціональним характеристикам шрифтів. Дослідження показало, що більшість декоративних етношрифтів використовують геометричні форми, симетрію, ритмічне повторення елементів та різноманітні орнаментальні мотиви. Саме ці принципи стали важливими орієнтирами під час формування концепції авторської гарнітури.

Композиційний аналіз дозволив встановити, що основою багатьох декоративних шрифтів є ритм, повторення та модульність побудови. Подібні принципи характерні і для української орнаментики, де цілісність композиції досягається завдяки багаторазовому повторенню окремих елементів.

Використання такого підходу дало можливість сформувати єдину систему символів та забезпечити стилістичну цілісність шрифту.

З погляду художнього образу більшість проаналізованих гарнітур орієнтовані на створення асоціацій із народним мистецтвом, історією та культурною спадщиною. У розробленому шрифті ця ідея реалізована через стилізацію символів під вишивку хрестиком та використання характерних орнаментальних мотивів. При цьому метою не було відтворення конкретного орнаменту, а переосмислення його пластики та декоративних особливостей засобами сучасного шрифтового дизайну.

Функціональний аналіз показав, що декоративні етношрифти найчастіше використовуються у логотипах, афішах, сувенірній продукції, пакуванні, дизайні одягу та культурних проєктах. Через складну декоративну структуру вони рідко застосовуються для набору великих текстових масивів, проте ефективно працюють як акцентний графічний елемент. Саме тому авторський шрифт також розроблявся як декоративна гарнітура, орієнтована насамперед на використання в заголовках та коротких текстових композиціях.

Проведений аналіз дозволив визначити основні принципи майбутнього проєктування та сформувати власний підхід до використання української орнаментики в типографіці. Отримані результати стали основою для подальшої розробки декоративного шрифту, який поєднує характерні риси народного мистецтва з можливостями сучасних цифрових технологій.

2.2.1 Аналіз аналога №1 - шрифт «Volja»

Одним із найвідоміших прикладів сучасної української декоративної типографіки є шрифт «Volja», створений дизайнером Андрієм Шевченком. Гарнітура розроблялася як візуальне осмислення української історичної спадщини та національної символіки. Завдяки виразному характеру та

оригінальний стилістичний шрифт отримав широке застосування у культурних, мистецьких та громадських проєктах.

З художньо-графічного погляду гарнітура вирізняється геометричною побудовою символів, чіткими контурами та наявністю декоративних деталей. Форми літер мають достатньо масивний вигляд, що забезпечує їхню виразність і впізнаваність навіть на значній відстані. Окремі елементи символів нагадують історичну українську графіку, проте подані в сучасному трактуванні.

Композиційна побудова шрифту базується на принципах ритму, повторення та стилістичної єдності. Незважаючи на індивідуальний характер окремих символів, гарнітура сприймається як цілісна система завдяки використанню спільних формотворчих прийомів. Це дозволяє створювати гармонійні композиції у друкованих та цифрових матеріалах.

З образної точки зору шрифт асоціюється з історією, боротьбою за незалежність та національною ідентичністю. Він виконує не лише інформаційну, а й емоційну функцію, формуючи певний настрій та підсилюючи зміст візуального повідомлення.

Функціональне призначення гарнітури пов'язане переважно з використанням у заголовках, афішах, логотипах та рекламних матеріалах. Через високий рівень декоративності шрифт рідко застосовується для набору великих текстових блоків, проте ефективно працює як акцентний елемент композиції.

Проведений аналіз показав, що сильними сторонами гарнітури є її впізнаваність, образна виразність та вдале використання національних мотивів. Саме ці характеристики стали важливим орієнтиром під час формування концепції авторського шрифту.

2.2.2 Аналіз аналога №2 - шрифт «Rutenia»

Важливим явищем у розвитку українського шрифтового мистецтва є проєкт «Rutenia», створений відомим каліграфом і дизайнером Василем Чебаником. Робота над гарнітурою стала частиною масштабного дослідження української графічної традиції та була спрямована на пошук самобутньої форми кириличного письма.

Художньо-графічною особливістю шрифту є поєднання історичних рис кирилиці з сучасними принципами шрифтового дизайну. Символи мають характерну пластику та відрізняються від більшості традиційних гарнітур. Водночас шрифт не використовує надмірної кількості декоративних елементів, що позитивно впливає на його читабельність.

Композиційна структура гарнітури відзначається цілісністю та логічністю побудови. Усі символи створені за єдиними принципами формотворення, завдяки чому текстові композиції виглядають гармонійними та збалансованими. Важливою рисою шрифту є впевнене поєднання історичних і сучасних елементів без втрати функціональності.

З образної точки зору «Rutenia» спрямована на підкреслення української культурної самобутності через форму літер. Національний характер гарнітури формується не за рахунок використання орнаментів, а через особливості побудови символів та переосмислення історичних графічних традицій.

Функціональні можливості шрифту є значно ширшими порівняно з більшістю декоративних гарнітур. Він може використовуватися як у культурних проєктах, так і в інформаційних матеріалах, де важливим є збереження читабельності тексту.

Аналіз показав, що проєкт Василя Чебаника демонструє можливість створення національно орієнтованого шрифту без прямого використання

декоративної орнаментики. Цей підхід став важливим прикладом того, як культурна ідентичність може передаватися через саму конструкцію літер. (рис. 2.3)

Рис. 2.3 - шрифт «Rutenia»

2.2.3 Аналіз аналога №3 - шрифт «Kobzar KS»

Шрифт «Kobzar KS» є прикладом сучасної декоративної гарнітури, у якій простежуються риси української книжкової графіки та національного декоративного мистецтва. Гарнітура активно використовується у візуальних матеріалах культурного спрямування, а також у дизайні друкованої продукції.

З художньо-графічного погляду шрифт поєднує декоративність і достатній рівень читабельності. Форми літер мають виразний характер, проте не перевантажені надмірною кількістю деталей. Завдяки цьому символи залишаються впізнаваними та легко сприймаються під час читання коротких текстів.

Композиційна побудова гарнітури ґрунтується на використанні симетрії, рівноваги та повторення окремих графічних елементів. Наявність спільних деталей у різних символах забезпечує цілісність шрифтової системи та підтримує єдину стилістику всієї гарнітури.

З образної точки зору шрифт викликає асоціації з українською культурою, народною творчістю та традиційною книжковою графікою. Водночас його

форма виглядає достатньо сучасною, що дозволяє використовувати гарнітуру у різноманітних дизайнерських проєктах.

Функціонально шрифт орієнтований насамперед на декоративне застосування. Найчастіше його використовують у заголовках, логотипах, афішах, обкладинках та рекламній продукції, де важливо привернути увагу та сформувати характерний візуальний образ.

Проведений аналіз дозволив зробити висновок, що «Kobzar KS» є прикладом вдалого поєднання традиційних мотивів із сучасними принципами графічного дизайну. Досвід використання декоративних елементів у цій гарнітурі був врахований під час формування образу авторського шрифту.

2.3 Художньо-графічна пропозиція

Після дослідження української орнаментики та аналізу аналогів розпочався пошук власного художнього рішення майбутнього шрифту. Основною метою цього етапу стало створення гарнітури, яка б не лише відсилала до традиційної української вишивки, а й могла органічно використовуватися у сучасному графічному дизайні. Важливо було знайти таку форму літер, у якій декоративність не перетворювалася б на надмірну складність, а народні мотиви залишалися впізнаваними.

На початковому етапі було створено декілька пошукових варіантів літер, що відрізнялися рівнем декоративності та способом інтеграції орнаментальних елементів. Перші спроби базувалися на простих геометричних формах із мінімальним використанням додаткових деталей. Таке рішення забезпечувало хорошу читабельність, однак візуально шрифт втрачав зв'язок із традиційною вишивкою та виглядав занадто стримано.

Інший варіант передбачав значно активніше використання орнаментальних мотивів. До структури символів додавалися численні

декоративні елементи, характерні для української вишивки. Попри виразний художній образ, надмірна кількість деталей ускладнювала сприйняття окремих літер та негативно впливала на загальну цілісність гарнітури.

У результаті було обрано проміжне рішення, яке стало основою фінального варіанту шрифту. Воно поєднало декоративність народної орнаментики з більш чіткою геометричною структурою символів. Основний акцент було зроблено на модульності побудови, ритмічному повторенні елементів та використанні форм, характерних для вишивки хрестиком. Саме цей підхід дозволив сформувати впізнаваний образ гарнітури та водночас зберегти логіку побудови літер.

Важливу роль у процесі проєктування відіграв модульний принцип побудови. Конструкція символів формувалася за допомогою умовної сітки, що забезпечувала єдність пропорцій та узгодженість усіх елементів між собою. Завдяки цьому окремі літери сприймаються як частини єдиної системи, а гарнітура зберігає цілісний характер навіть за наявності великої кількості декоративних деталей.

Одним із визначальних елементів майбутнього шрифту стала спіральна форма. Вона з'явилася під час роботи над літерою «С» і надалі використовувалася в інших символах там, де це дозволяла їхня конструкція. Поступове повторення цього мотиву допомогло сформувати впізнавану стилістичну особливість гарнітури та посилити її художню виразність.(рис. 2.4)

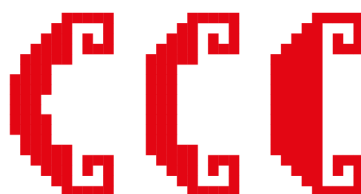

Рис. 2.4 - Перші версії літери «С»

Крім спіралі, у побудові літер активно використовувалися ромби, хрестоподібні форми, ламані лінії та симетричні елементи. Усі ці мотиви часто зустрічаються в українській орнаментиці та є характерними для традиційної вишивки. Вони були не просто перенесені у шрифт, а адаптовані до конструкції символів і стали частиною їхньої форми.

Окрема увага приділялася ритму та повторенню декоративних деталей. Більшість символів містять подібні елементи, які багаторазово повторюються в межах гарнітури. Завдяки цьому формується відчуття єдності та завершеності, а шрифт сприймається як цілісна візуальна система.

Для презентації проєкту було обрано традиційне поєднання червоного та чорного кольорів. Саме така кольорова гама найчастіше асоціюється з українською вишивкою та підсилює зв'язок шрифту з народним мистецтвом. Водночас конструкція гарнітури не залежить від конкретного кольорового рішення і може адаптуватися до різних дизайнерських завдань.

Після завершення пошукового етапу було сформовано остаточний варіант гарнітури, який поєднав орнаментальні мотиви української вишивки, модульний принцип побудови та сучасний підхід до шрифтового дизайну. Отриманий результат став основою подальшого проєктування та опрацювання символів у цифровому середовищі.

Таким чином, художньо-графічна пропозиція сформувалася внаслідок поєднання традиційних орнаментальних мотивів із сучасними засобами типографіки. Створений шрифт не копіює народні орнаменти буквально, а пропонує їх сучасне переосмислення через форму літер, зберігаючи при цьому зв'язок із українською культурною спадщиною.

РОЗДІЛ 3. ОПИС ОБ'ЄКТА ПРОЄКТУВАННЯ

3.1 Складові частини об'єкта проєктування

Об'єктом проєктування в межах кваліфікаційної роботи є авторський декоративний кириличний шрифт, створений на основі традиційних українських орнаментальних мотивів. Гарнітура являє собою цілісну систему графічних знаків, об'єднаних спільною стилістикою, принципами побудови та художнім образом.

Основу шрифтового набору становлять великі літери українського алфавіту. Усі знаки виконані в єдиній художньо-графічній манері та підпорядковані спільним закономірностям формотворення. Їхня конструкція базується на стилізації елементів української вишивки та адаптації геометричних орнаментів до структури літер.

До складу гарнітури також входить апостроф, оформлений відповідно до загальної стилістики проєкту. Враховуючи декоративне призначення шрифту, основна увага приділялася художній виразності символів та формуванню впізнаваного образу. Саме тому проєкт охоплює лише великі літери та апостроф. Відсутність малих літер, цифр і додаткових знаків пояснюється функціональним призначенням гарнітури, яка розроблялася насамперед для використання у заголовках, логотипах, плакатах та інших акцентних композиціях.

Важливою особливістю проєкту є модульний принцип побудови. Усі літери створені на основі єдиної конструктивної логіки, що забезпечує гармонійність та стилістичну єдність гарнітури. Значна частина форм нагадує структуру традиційної вишивки хрестиком, завдяки чому виникають прямі асоціації з українським народним мистецтвом.

Особливу роль у формуванні образу відіграють орнаментальні елементи, інтегровані безпосередньо в конструкцію символів. Серед них найчастіше використовуються спіралі, ромби, ламані лінії, хрестоподібні мотиви та

симетричні геометричні форми. Такі елементи широко представлені в українській орнаментиці та є характерними для традиційної вишивки різних регіонів України.

Одним із ключових мотивів гарнітури стала спіраль. Вона вперше з'явилася під час створення літери «С» та надалі почала використовуватися в інших символах. Повторення цього елемента допомогло сформувати впізнавану стилістичну рису шрифту та створити додатковий зв'язок між окремими літерами. Крім того, спіральні форми надають композиції динамічності та пом'якшують загальну геометричність побудови.

Створена гарнітура має виражений декоративний характер та орієнтована насамперед на емоційне й образне сприйняття. Через складність окремих форм її використання для великих текстових масивів є недоцільним, проте у ролі акцентного графічного елемента вона демонструє високу ефективність. Основне призначення шрифту полягає у створенні характерного візуального образу та підкресленні національного колориту дизайнерського проєкту.

Сфера застосування гарнітури охоплює різні напрями графічного дизайну. Вона може використовуватися під час створення логотипів, айдентики, афіш, плакатів, обкладинок, сувенірної продукції, тематичних принтів, дизайну одягу та культурних проєктів. Також шрифт може виступати самотійним

декоративним елементом у цифровому середовищі та сучасному етнодизайні.(рис. 3.1, 3.2)

Рис. 3.1

Рис. 3.2

Таким чином, створений шрифт являє собою цілісну систему символів, побудовану на поєднанні української орнаментики та сучасних принципів графічного дизайну. Використання модульної структури, характерних декоративних мотивів і стилізації під вишивку хрестиком дозволило сформувати впізнаваний художній образ із виразним національним характером.

3.2 Способи втілення концепції формотворення

При розробці шрифту ключова ідея формування вигляду полягала в поєднанні традицій українського народного орнаменту та передових методів сучасної цифрової типографії. Значущим завданням було не просто відтворювати наявні візерунки, а їхню графічну сутність переосмислити й гармонійно вписати в структуру літер.

За основу формування шрифту було взято модульний підхід. Створення всіх знаків відбувалося за допомогою сітки, що забезпечило однорідність пропорцій, ритмічність та загальну композиційну злагодженість. Такий метод також наблизив зовнішній вигляд шрифту до класичної вишивки хрестиком, де візерунок складається з повторюваних однакових елементів.

Під час роботи над kształtami літер були задіяні елементи української геометричної орнаментики, такі як ромби, складні лінії, спіралі та симетричні візерунки. Ці елементи були вбудовані безпосередньо в саму структуру символів, що дозволило орнаментатії стати невід'ємною частиною конструкції літери, а не просто окремим доповненням.

Формування вигляду також ґрунтувалося на принципах ритму та повторення. Переважна більшість літер містять подібні декоративні мотиви та однаковий підхід до побудови, що робить шрифт єдиною цілісною системою. Відтворення окремих графічних елементів забезпечує чітку впізнаваність гарнітури та формує її унікальний художній стиль.

Особливістю шрифту стала його стилізація під ручну вишивку. Для досягнення цього форми символів були створені за допомогою чітких геометричних елементів, які викликають асоціації зі структурою вишитих хрестиків. Такий підхід дозволив передати атмосферу народного мистецтва та створити зв'язок з традиційною українською вишивкою.

Усі знаки після створення були трансформовані у векторний формат за допомогою програми Adobe Illustrator. Векторна графіка надала можливості для точнішого коригування форм, роботи з пропорціями та адаптації шрифту до різних умов використання. Додатково, векторний формат гарантує високу якість масштабування шрифту без втрати чіткості деталей. (рис. 3.3)

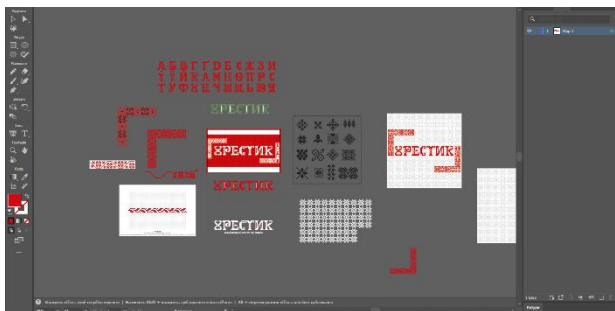

Рис. 3.3

Отже, методи реалізації концепції формування вигляду ґрунтуються на використанні модульної сітки, імітації української вишивки, інтеграції орнаментальних елементів у структуру літер та застосуванні сучасних цифрових технологій для втілення графічного задуму.

3.2.1 Художньо-графічні особливості

Художньо-графічне вирішення шрифту сформоване на основі поєднання традиційної української орнаментики та сучасних принципів декоративної типографіки. Під час створення гарнітури основна увага приділялася пошуку форми, яка б водночас асоціювалася з народним мистецтвом і залишалася придатною для використання в сучасному графічному середовищі.

Візуально шрифт нагадує вишивку, виконану технікою хрестика. Такого ефекту вдалося досягти завдяки модульному принципу побудови літер та використанню геометризаних форм. Більшість елементів мають чіткі кути, прямолінійну структуру та характерний ритм, що створює враження ручної вишивки, перенесеної у цифровий формат.

Основу графічної мови гарнітури становлять геометричні елементи. У конструкції символів простежуються ромби, ламані лінії, хрестоподібні форми та симетричні композиції. Подібні мотиви широко використовуються в українській орнаментиці та є одними з найбільш упізнаваних елементів народної вишивки. Їх інтеграція в структуру літер дозволила зберегти зв'язок із традиційним декоративним мистецтвом без прямого копіювання конкретних орнаментів.

Особливе місце в художньому вирішенні займає спіральний мотив. Саме він став однією з головних візуальних ознак гарнітури та використовується в різних символах як декоративний акцент. Повторення цього елемента допомагає об'єднати літери в єдину систему та робить шрифт більш впізнаваним. Крім того, спіраль урізноманітнює композицію та врівноважує геометричність більшості форм.

Під час роботи над символами важливим було збереження стилістичної єдності. Незважаючи на індивідуальний характер кожної літери, усі вони побудовані за спільними принципами та містять подібні декоративні деталі. Завдяки цьому гарнітура сприймається як цілісний візуальний об'єкт, а не як набір окремих графічних знаків.(рис. 3.4)

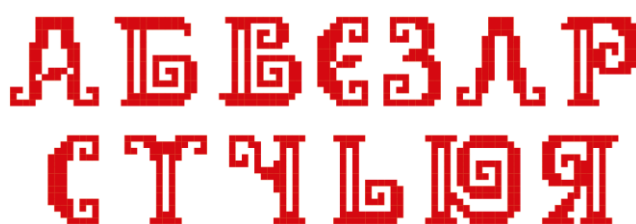

Рис. 3.4

Важливу роль у формуванні художнього образу відіграє контраст між простими конструктивними формами та декоративними елементами. Такий підхід дозволив уникнути перевантаження символів деталями та забезпечити баланс між декоративністю і читабельністю. У результаті було створено

гарнітуру з виразним етнічним характером, яка привертає увагу та формує стійкі асоціації з українською культурною традицією.

Отже, художньо-графічні особливості шрифту визначаються використанням геометричних орнаментальних мотивів, модульного принципу побудови та стилізації під вишивку хрестиком. Сукупність цих засобів дозволила сформувати впізнаваний візуальний образ, який поєднує традиції українського народного мистецтва із сучасним шрифтовим дизайном.

3.2.2 Композиційна побудова

Композиційна побудова шрифту базується на принципах модульності, ритму, повторення та симетрії. Саме ці засоби дозволили сформувати цілісну систему символів, у якій кожна літера має індивідуальні особливості, але водночас залишається частиною єдиної гарнітури.

Основою конструкції стала модульна сітка. Використання такого підходу дозволило впорядкувати процес побудови символів і забезпечити узгодженість їхніх пропорцій. Усі літери створювалися в межах однакової структури, що сприяло досягненню візуальної рівноваги та гармонії між окремими елементами. Завдяки модульному принципу вдалося зберегти єдність форми навіть у символах зі складною декоративною будовою.

Важливим композиційним засобом став ритм. Він формується через багаторазове повторення однакових або подібних елементів у різних літерах гарнітури. Ритмічна організація простежується як у великих конструктивних формах, так і в дрібних декоративних деталях. Завдяки цьому виникає відчуття впорядкованості та взаємозв'язку між усіма символами.

Значну роль у композиції відіграє симетрія. Багато літер побудовані за принципом дзеркального відображення окремих частин, що характерно і для традиційної української орнаментики. Симетричні форми створюють враження

стабільності та завершеності композиції, а також підсилюють асоціативний зв'язок із народним декоративним мистецтвом.

Поряд із симетрією використовуються й асиметричні рішення. Насамперед це стосується літер, у конструкції яких присутні спіральні мотиви або додаткові декоративні акценти. Такі елементи урізноманітнюють загальну структуру гарнітури та додають їй динамічності. Завдяки поєднанню симетричних і асиметричних форм вдалося уникнути монотонності та зробити композицію більш живою.

Одним із головних принципів побудови стало повторення характерних орнаментальних мотивів. Спіралі, ромби, ламані лінії та хрестоподібні елементи зустрічаються в багатьох символах і формують спільну візуальну мову гарнітури. Повторення цих деталей забезпечує композиційну єдність та допомагає створити впізнаваний художній образ.

Під час розробки особлива увага приділялася рівновазі між декоративністю та конструктивністю форми. Незважаючи на наявність значної кількості орнаментальних елементів, кожна літера зберігає логічну структуру та чіткий силует. Це дозволяє сприймати символи як завершені композиційні одиниці та підтримує загальну гармонію гарнітури.

Важливим аспектом композиційної побудови є також співвідношення заповнених і вільних площин. Чергування щільних декоративних фрагментів із відкритими ділянками створює необхідний візуальний баланс та робить форми більш виразними. Завдяки цьому навіть складні літери не виглядають перевантаженими деталями.

Таким чином, композиційна структура шрифту сформована на основі поєднання модульної побудови, ритмічного повторення елементів, симетрії та рівноваги. Використання цих принципів дозволило створити гармонійну систему

символів, яка поєднує декоративність української орнаментики з вимогами сучасного графічного дизайну.

3.2.3 Образно-стилістичні ознаки

Образне вирішення шрифту сформувалося під впливом українського народного мистецтва, насамперед традиційної вишивки та орнаментальної культури. Під час розробки важливо було не лише використати окремі декоративні мотиви, а й передати атмосферу української культурної спадщини через форму літер та їхній загальний характер.

Створена гарнітура має виразну етнічну стилістику, яка легко зчитується навіть без додаткового контексту. Завдяки використанню орнаментальних елементів, модульної побудови та стилізації під вишивку хрестиком літери викликають асоціації з традиційним українським декоративним мистецтвом. При цьому шрифт не виглядає як реконструкція історичних зразків, а сприймається як сучасна дизайнерська інтерпретація народних мотивів.

Однією з головних образних особливостей гарнітури є поєднання традиційності та сучасності. З одного боку, у формах символів простежуються риси, характерні для українських орнаментів, а з іншого - сама структура літер відповідає сучасним принципам графічного дизайну. Завдяки цьому шрифт може використовуватися в актуальному візуальному середовищі, не втрачаючи зв'язку з культурною основою, яка стала джерелом натхнення.

Значний вплив на формування образу має декоративний характер гарнітури. Орнаментальні елементи не лише прикрашають символи, а й беруть участь у створенні їхньої форми. У результаті літери сприймаються не просто як носії текстової інформації, а як самостійні графічні об'єкти, здатні виконувати художню функцію в композиції.

Особливу роль у формуванні стилістики відіграють геометричні мотиви. Ромби, ламані лінії, симетричні елементи та спіралі формують характерну візуальну мову шрифту. Подібні форми часто зустрічаються в українській орнаментиці, тому їх використання сприяє виникненню стійких асоціацій із народним мистецтвом та культурною традицією.

Важливим образним акцентом став спіральний мотив, який повторюється в різних символах гарнітури. Його присутність надає композиції відчуття руху та розвитку. У символічному значенні спіраль часто асоціюється з безперервністю життя, спадковістю традицій та постійним оновленням. Саме тому цей елемент став однією з ключових деталей художнього образу шрифту. (рис. 3.5)

Рис. 3.5

Емоційне сприйняття гарнітури будується на поєднанні впорядкованості та декоративної насиченості. Геометрична структура створює відчуття стабільності та цілісності, тоді як орнаментальні деталі додають виразності та живого характеру. Завдяки такому поєднанню шрифт виглядає водночас урочистим, декоративним і сучасним.

Для презентації проекту використано традиційне поєднання червоного та чорного кольорів. Така кольорова гама підсилює асоціації з українською вишивкою та допомагає повніше розкрити художній образ гарнітури. Водночас стилістична виразність шрифту зберігається і при використанні інших кольорових рішень, оскільки головним носієм образності залишається форма символів.

Таким чином, образно-стилістичні особливості шрифту ґрунтуються на поєднанні української орнаментальної традиції та сучасного дизайнерського

підходу. Створена гарнітура формує цілісний художній образ, який передає характер українського народного мистецтва та водночас відповідає вимогам сучасної візуальної комунікації.

3.2.4 Споживчі якості

Розроблена гарнітура належить до категорії декоративних шрифтів і призначена насамперед для створення виразного візуального образу. Поєднання орнаментальних мотивів української вишивки з сучасною конструкцією літер формує характерну стилістику, яка дозволяє використовувати шрифт у проєктах різного тематичного спрямування.

Через насиченість декоративними елементами гарнітура не розрахована на набір великих текстових масивів. Найефективніше її використання проявляється у заголовках, логотипах, афішах, рекламних матеріалах та інших композиціях, де шрифт виступає важливим елементом візуальної комунікації. Саме у великому масштабі найкраще розкриваються особливості побудови символів та характер орнаментальних деталей. (рис. 3.6)

Рис. 3.6

Однією з основних переваг гарнітури є її впізнаваність. Завдяки використанню мотивів, що асоціюються з українською вишивкою та народною орнаментикою, шрифт формує чіткий зв'язок із національною культурою. Це дозволяє використовувати його в проєктах, де важливими є автентичність, культурна ідентичність та національна тематика.

Перспективною сферою застосування є брендинг та розробка візуальної айдентики. Гарнітура може використовуватися для оформлення логотипів, торгових марок, фестивалів, культурних заходів, крафтових виробництв, туристичних проєктів та сувенірної продукції. Використання етнічних мотивів у сучасному дизайні сприяє створенню впізнаваного образу та допомагає виділити проєкт серед великої кількості візуальних рішень.

Шрифт також може бути використаний у поліграфічній продукції. Його декоративний характер дозволяє ефективно застосовувати гарнітуру під час створення плакатів, афіш, листівок, обкладинок, пакувальних матеріалів та рекламної продукції. У таких проєктах шрифт здатний виконувати не лише інформаційну, а й художню функцію.

Окремим напрямом використання є дизайн одягу та текстильних виробів. Завдяки стилізації під вишивку хрестиком гарнітура органічно поєднується з тематикою українського декоративного мистецтва та може використовуватися для створення принтів, декоративних написів і графічних композицій на одязі та сувенірній продукції.

Важливою характеристикою гарнітури є її придатність до використання в цифровому середовищі. Векторний формат забезпечує якісне відображення символів на різних носіях та дозволяє масштабувати зображення без втрати деталізації. Це створює можливість використання шрифту у вебдизайні, соціальних мережах, цифровій рекламі та мультимедійних проєктах.

Крім практичного застосування, гарнітура має культурну цінність, оскільки демонструє один із можливих способів адаптації традиційної української орнаментики до сучасного візуального середовища. Використання подібних рішень сприяє популяризації народного мистецтва та підтримує розвиток національної графічної культури.

Таким чином, основними споживчими якостями розробленого шрифту є декоративність, впізнаваність, культурна виразність, адаптивність до цифрових технологій та широкий спектр можливих напрямів застосування. Поєднання цих характеристик робить гарнітуру придатною для використання у сучасних дизайнерських проєктах, пов'язаних із українською тематикою та етнокультурною візуальною стилістикою.

3.3 Матеріали та технологічне забезпечення створення шрифту

Процес створення шрифту поєднував дослідження української орнаментики, пошук графічних рішень та використання сучасних цифрових інструментів. Основою проєкту стали традиційні орнаменти української вишивки, які були переосмислені та адаптовані до структури літер. Особлива увага приділялася геометричним мотивам, адже саме вони найкраще відповідали обраному напрямку формотворення.

Робота над гарнітурою розпочалася зі збору візуального матеріалу. Було проаналізовано велику кількість зразків української вишивки з різних регіонів України, а також сучасні приклади використання етнічних мотивів у графічному дизайні. На цьому етапі відбиралися орнаментальні елементи, які могли бути адаптовані до конструкції літер без втрати їхнього характерного образу.

Після пошуку референсів розпочався етап створення перших ескізів. Для зручності побудови символів використовувався онлайн-редактор із сіткою, що дозволяв працювати по клітинках. Такий підхід виявився найбільш наближеним до принципу побудови традиційної вишивки хрестиком, де зображення також формується з окремих модулів. Робота в сітці дала можливість швидко експериментувати з формою літер, змінювати пропорції та перевіряти різні варіанти розташування декоративних елементів.

Першою була створена літера «С». Саме під час роботи над нею з'явився спіральний мотив, який згодом став одним із ключових елементів усієї гарнітури. Надалі цей елемент повторювався в інших символах і поступово сформував одну з головних стилістичних ознак проєкту.

Після завершення побудови літер у модульній сітці всі символи були перенесені до програми Adobe Illustrator. Використання векторного редактора дозволило більш точно опрацювати контури, скоригувати пропорції та привести окремі елементи до єдиної стилістичної системи. На цьому етапі також відбувалося остаточне узгодження декоративних деталей, перевірка візуальної рівноваги та уточнення форми окремих символів.

Векторна графіка стала основою технологічної реалізації проєкту. На відміну від растрових зображень, вона забезпечує можливість масштабування без втрати якості, що є особливо важливим для шрифтового дизайну. Завдяки цьому гарнітура може використовуватися як у цифровому середовищі, так і в друкованій продукції різних форматів.

У процесі роботи активно застосовувалися інструменти побудови геометричних форм, редагування контурів та трансформації об'єктів. Це дозволило створити складні декоративні елементи та гармонійно інтегрувати їх у конструкцію літер. Особлива увага приділялася ритму орнаментальних мотивів, симетрії та узгодженості окремих деталей між собою.

Для демонстрації можливостей гарнітури були підготовлені візуалізації її використання в різних дизайнерських ситуаціях. З цією метою можуть застосовуватися графічні мокапи, створені у програмі Adobe Photoshop. Вони дозволяють продемонструвати шрифт на плакатах, сувенірній продукції, елементах брендингу, одязі та інших носіях, наближаючи проєкт до реальних умов використання.

Однією з переваг цифрового формату є можливість подальшого розвитку гарнітури. У перспективі проєкт може бути доповнений малими літерами, цифрами, додатковими символами та перетворений на повноцінний цифровий шрифт для використання в типографічних і графічних редакторах.

Таким чином, технологічна реалізація проєкту базувалася на поєднанні модульного принципу побудови, векторної графіки та сучасних цифрових інструментів. Такий підхід дозволив створити декоративну гарнітуру, яка поєднує характерні риси української орнаментики з можливостями сучасного графічного дизайну.

ВИСНОВКИ

У процесі виконання кваліфікаційної роботи було розроблено авторський декоративний кириличний шрифт на основі традиційних українських орнаментів. Робота була спрямована на пошук можливостей поєднання елементів народної вишивки із сучасними принципами графічного дизайну та шрифтового проєктування.

Під час дослідження було проаналізовано особливості української орнаментики, її характерні мотиви та символічне значення окремих декоративних елементів. Проведений аналіз показав, що геометричні орнаменти української вишивки мають чітку структуру, ритмічну організацію та виразний художній характер, що створює сприятливі умови для їх адаптації до шрифтового дизайну.

У роботі також було розглянуто сучасні приклади використання етнічних мотивів у типографіці та графічному дизайні. Аналіз аналогів і прототипів дозволив визначити основні принципи формотворення декоративних гарнітур та сформуванню власний підхід до створення шрифту з вираженою етнічною стилістикою.

Основою художнього рішення стали мотиви української вишивки, зокрема ромби, ламані лінії, симетричні композиції та спіральні елементи. Важливу роль у формуванні образу відіграла стилізація символів під техніку вишивки хрестиком, що дозволило підкреслити зв'язок гарнітури з традиційним українським декоративним мистецтвом.

Під час розробки було використано модульний принцип побудови, який забезпечив єдність пропорцій та композиційну цілісність усіх символів. Для реалізації проєкту застосовувалися сучасні цифрові інструменти, зокрема Adobe Illustrator та Adobe Photoshop. Використання векторної графіки дало можливість

створити гарнітуру, придатну для використання як у друкованій продукції, так і в цифровому середовищі.

Результатом роботи став декоративний шрифт, орієнтований насамперед на використання в заголовках, логотипах, афішах, брендингу, дизайні одягу, сувенірній продукції та культурних проєктах. Його основними перевагами є впізнаваний художній образ, використання національних мотивів та можливість адаптації до сучасних дизайнерських завдань.

Отже, поставлену мету кваліфікаційної роботи було досягнуто. Створена гарнітура демонструє один із можливих способів переосмислення української орнаментальної спадщини засобами сучасної типографіки та підтверджує, що традиційні елементи народного мистецтва можуть успішно інтегруватися в актуальне візуальне середовище.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Adobe Illustrator User Guide. URL: <https://helpx.adobe.com/illustrator/user-guide.html> (дата звернення: 27.05.2026).
2. Bringhurst R. The Elements of Typographic Style. 4th ed. Vancouver : Hartley & Marks, 2013. 398 p.
3. Lupton E. Thinking with Type. 2nd ed. New York : Princeton Architectural Press, 2014. 224 p.
4. Білокінь С. Українська вишивка: символіка та традиції. Київ : Либідь, 2019. 240 с.
5. Васильєва К. Український орнамент народної вишивки. URL: <https://institutfrancais-ukraine.com/uploads/files/texte%20Kara%20Vasilieva%20V2.pdf> (дата звернення: 27.05.2026).
6. Геометричний орнамент української вишивки. URL: [https://uk.wikipedia.org/wiki/Геометричний_орнамент_\(українська_вишивка\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/Геометричний_орнамент_(українська_вишивка)) (дата звернення: 27.05.2026).
7. Гуцул І. Сучасна українська вишивка: як бренди поєднують традиції з дизайном. URL: <https://bazilik.media/suchasna-ukrainska-vyshyvka-iak-brendy-poiednuiut-tradytsii-z-dyzainom/> (дата звернення: 27.05.2026).
8. Історія української вишивки. URL: <https://etnoxata.com.ua/statti/traditsiji/traditsijni-ukrajinski-vishivki/> (дата звернення: 27.05.2026).
9. Кара-Васильєва Т. Українська вишивка. Київ : Мистецтво, 2008. 160 с.
10. Нарбут Георгій Іванович. URL: <https://uartlib.org/ukrayinski-hudozhniki/narbut-georgiy-ivanovich/> (дата звернення: 27.05.2026).
11. Орнамент. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Орнамент> (дата звернення: 27.05.2026).
12. Основи композиції у графічному дизайні : навч. посіб. / за ред. О. Федорук. Київ : Кондор, 2021. 212 с.

- 13.Символіка кольорів в українській вишивці. URL: <https://galychanka.com.ua/blog/ukrayinski-ornamenty> (дата звернення: 27.05.2026).
- 14.Українська вишивка. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Українська_вишивка (дата звернення: 27.05.2026).
- 15.Український інститут. Культурна спадщина України. URL: <https://ui.org.ua> (дата звернення: 27.05.2026).
- 16.Михайленко В. Є., Яковлев М. І. Основи композиції : навч. посіб. Київ : Каравела, 2018. 304 с.
- 17.12 головних геометричних символів української вишивки. URL: <https://vseosvita.ua/blogs/12-holovnykh-heometrychnykh-symvoliv-ukrainskoi-vyshyvky-69274.html> (дата звернення: 27.05.2026).
- 18.Куленко М., Кельба С. Графічний дизайн: мистецтво каліграфії : навч. посіб. Київ : Кондор, 2021. 336 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

Пошукові ескізи літер

Рис А.1

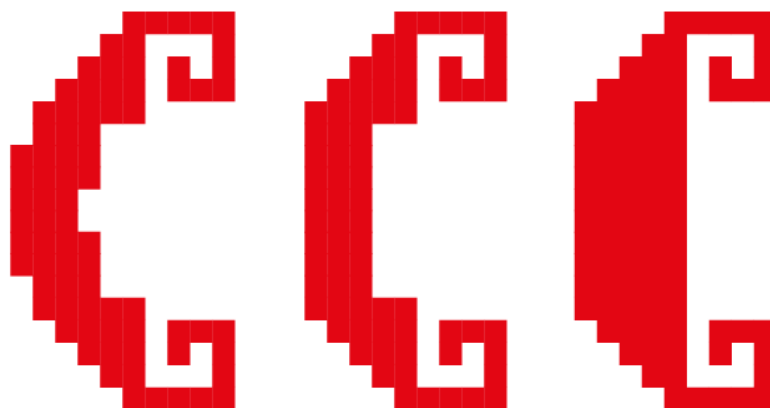

Рис А.2

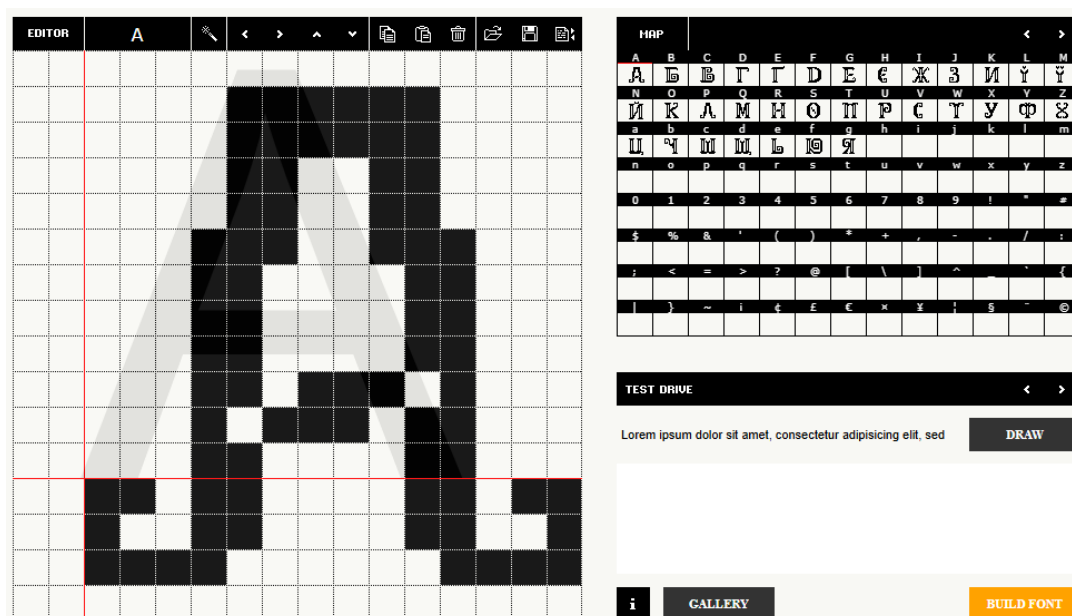

Рис А.3

Додаток Б

Референси українських орнаментів

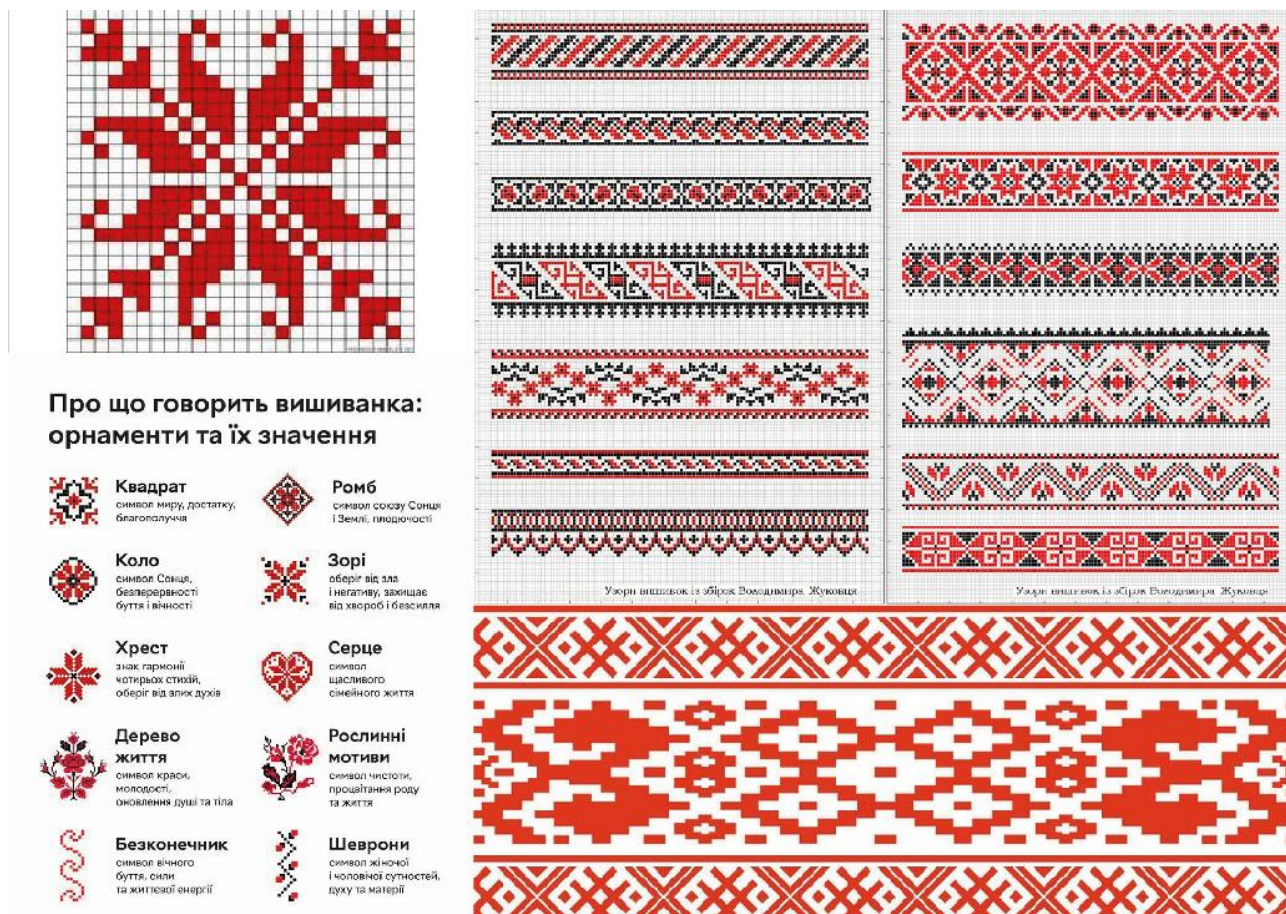

Рис Б.1

Додаток В

Фінальна гарнітура

Рис. В.1

Додаток Г

Мокапи використання шрифту

Рис. Г.1

Рис. Г.2

Рис. Г.3

Рис. Г.4

Рис. Г.5

Рис. Г.6